

VASEMMISTOLIITON KESTÄVÄ VEROUUDISTUS

**Oikeudenmukainen
Ympäristöystävällinen
Taloudellisesti kestävä**

MITÄ TAVOITTELEMME?

IHMISTEN JA YHTEISKUNTIEN hyvinvointia heikentää kolme monisyistä ja yhteen kietoutunutta ongelmaa: eriarvoisuus ja vaurauden keskittyminen, ilmastonmuutos ja luonnon monimuotoisuuden hupeneminen.

Näiden haasteiden ratkaiseminen edellyttää valtavia muutoksia tuotantoon, kulutukseen, asumiseen ja liikkumiseen – koko elämäntapaamme. Tällainen kestävä rakennemuutos on kokonaisvaltainen yhteiskunnallinen tehtävä, joka mittakaavaltaan vertautuu maailmansotien jälkeiseen jälleenrakennukseen tai hyvinvointivaltion luomiseen.

Suomen on jatkossakin oltava maa, jossa kaikilla perhetaustaan ja yhteiskuntaluokkaan katsomatta on mahdollisuus hyvään elämään. Kattavat ja laadukkaat julkiset palvelut, reilut työelämän pelisäännöt sekä oikeudenmukainen verotus- ja tulonjakojärjestelmä takaavat, että ketään ei jätetä heitteille ja että yhteiskunnan voimavarat saadaan valjastettua kaikkia hyödyttävällä tavalla

Jatkossa tämän on kuitenkin tapahduttava luonnon kantokyvyn rajoissa. Hyvinvoinnin ja talouskasvun tavoittelu ei voi enää tarkoittaa materiaalien resurssien yltyvää käyttöä.

Meidän on siirryttävä uusiutuvaan energiaan perustuvaan kiertotalouteen, jossa resurssit ja ravinteet hyödynnetään aina uudelleen ja neitseellisten raaka-aineiden käyttö minimoidaan. Paranevan tuottavuuden hyödyt tulee voida muuttaa esimerkiksi lisääntyväksi vapaa-ajaksi kasvavan kulutuksen sijaan silloin, kun aineellinen elintaso on jo riittävä.

Yksittäisen ihmisen tai kotitalouden luonnonvarojen kulutus korreloi vahvasti taloudellisen aseman kanssa. Varakkaiden ympäristökuorma ja henkilökohtaiset kasvihuonekaasupäästöt ovat huomattavasti suurempia kuin vähemmän varakkaiden, ja varsinkin suurituloisimpien on muutettava radikaalisti elämäntapojaan

ja kulutusvalintojaan, jotta ne mahtuisivat maapallon kantokyvyn rajoihin.

Toisaalta Suomessa erittäin pienituloistenkin kotitalouksien aineellinen jalanjälki on yleensä selvästi kestävä tasoa suurempi.

Tämän vuoksi on tärkeää kehittää koko yhteiskuntajärjestelmää kestäväan suuntaan. Liikkumisen ja varsinkin asumisen ympäristöjalanjälki on hyvin riippuvainen infrastruktuurista, ja pelkästään yksittäisten kotitalouksien kulutusvalinnoilla ei ongelmaa ratkaista – vaikka nekin ovat toki tärkeitä. Siirtymä kestä-

vään elämäntapaan edellyttää muutoksia tuotanto-, energia-, rakennus- ja liikennejärjestelmien tasolla. Kestävästi tuotetuilla julkisilla palveluilla on muutoksessa keskeinen rooli. Suurissa kaupungeissa, maakuntakeskuksissa ja harvaan asutulla maaseudulla on kaikilla omat erityispiirteensä, jotka otetaan huomioon.

Suomen ja suomalaisten on kaikessa toiminnassaan huomioitava myös toimintamme globaalit vaikutukset ja edistettävä kestävää siirtymää maailmanlaajuisesti. Vähimmillään tämä tarkoittaa, että emme heikennä tai vaaranna ihmisten tai ympäristön hyvinvointia muualla.

Tämä muutos edellyttää uudenlaista sääntelyä, ja kokonaisvaltainen kestävä verouudistus on siinä keskeisessä asemassa.

”

Kestävä rakennemuutos on sotien jälkeisen jälleenrakennuksen ja hyvinvointivaltion luomisen kaltainen kokonaisvaltainen yhteiskunnallinen hanke.

Kestävän verouudistuksen perusteet:

- Verotetaan nykyistä enemmän pääomia sekä ympäristöhaittoja.
- Oikeudenmukaistetaan tuloverotusta: tehdään pääomatuloverotuksesta progressiivista ja kevennetään varsinkin pieni- ja keskituloisten veroja.
- Turvataan verojärjestelmän kyky tasata tuloeroja. Verotusta täydennetään tulonsiirtojen ja kattavien julkisten hyvinvointipalveluiden avulla.
- Kasvatetaan ja tiivistetään veropohjaa.

Progressiiviset ja regressiiviset verot

JOS KESKIMÄÄRÄINEN vero pienistä tuloista on suhteellisesti suurempi kuin suurista tuloista, kutsutaan veroa regressiiviseksi eli tuloeroja kasvattavaksi. Progressiivisena pidetään veroa, jolla keskimääräinen vero kasvaa tulojen kasvaessa, eli tuloerot tasoittuvat.

JOSKUS PROGRESSIIVISENA pidetään vain sellaista veroasteikkoa, jossa myös marginaali- tai rajavero – eli jokaisesta lisäeurosta menevä vero – nousee tulojen noustessa. Keskimääräisen veron voi kuitenkin katsoa kuvaavan paremmin verotuksen kykyä tasata tuloeroja. Tässä tekstissä viittamme progressiivisella verotuksella pääsääntöisesti molempiin tapauksiin.

USEAT KULUTUS- ja valmisteverot ovat tasaveroja ja luonteeltaan regressiivisiä, koska köyhempien kansalaisten kulutusosuus heidän tuloistaan on suurempi kuin vastaava osuus suurituloisilla. Tämä pätee usein myös ympäristö- ja terveysperusteisesti asetettuihin haittaveroihin. Monien ylellisyshyödykkeiden verotus on tosin progressiivista, koska rikkaampien menoissa niiden osuus on suhteellisestikin suurempi kuin köyhien.

PROGRESSIIVISIN VERO on valtion ansiotulovero. Kunnallisverossa ja pääomatuloverossa on myös pieni progressio. Kunnallisverossa se koskee lähinnä pienituloisia. Pääomatuloissa on pieni korotus 30 000 euron vuositulojen kohdalla. Osinkojen osittaisen verovapauden vuoksi niistä maksetaan veroja nimellistä pääomatuloverastetta vähemmän.

VASEMMISTOLIITON KANTA on, että verojärjestelmän progressiota tulee Suomessa lisätä.

VASEMMISTON KESTÄVÄ VEROUUDISTUS

VEROTUKSELLE ON useita tehtäviä. Vasemmistolaisesta näkökulmasta tärkeää on, että verotus turvaa hyvinvointiyhteiskunnan rahoituksen ja tasaa tuloeroja ja että verot maksetaan maksukyvyyn mukaan.

Verotuksen tulee olla myös johdonmukaista, ennakoitavaa ja mahdollisimman yksinkertaista. Veropohjien tulee olla tiiviitä ja verotuksen oikeudenmukaista – samanlaisia tapauksia on kohdeltava samalla tavoin.

Hyvän verotuksen periaatteena pidetään myös sitä, ettei se vaikuta tarpeettomasti taloudellisten toimijoiden käyttäytymiseen (ns. hyvinvointitappioiden minimoiminen). Samaan aikaan verotuksen tulee kuitenkin osaltaan edistää ihmisten ja ympäristön hyvinvointia osana laajempaa yhteiskuntapolitiittista työkalupakia. Tällöin voidaan puhua myös toiminnan myönteisten ulkoisvaikutusten lisäämisestä ja kielteisten hillitsemisestä.

Vasemmistoliiton mielestä verotuksen keinoin on nykyistä tehokkaammin tuettava esimerkiksi kestävää rakennemuutosta ja siirtymää kohti energiapihiä, älykästä ja täysin uusiutuviin lähteisiin perustuvaa energia- ja tuotantojärjestelmää. Nykyinen verojärjestelmämme ei tältä osin täytä tehtäväänsä. Sitä ei voi pitää myöskään yhteiskunnallisesti oikeudenmukaisena, sillä laajasti hyväksytyt progressiiviset periaatteet eivät käytännössä aina toteudu.

Veropoliittisten päätösten, kuten kaiken politiikan, täytyy perustua tutkittuun tietoon. Esimerkiksi viime vuosina esitetyt väitteet yhteisöveronalennusten huomattavista myönteisistä ”dynaamisista vaikutuksista” tai korkeiden marginaaliveroasteiden työn tarjontaa rajusti vähentävästä vaikutuksesta eivät tutkimuksen valossa pidä paikkaansa. Muutosten vaikutuksia on myös seurattava ja tehtävä korjauksia tarvittaessa.

Poliittisessa keskustelussa paljon huomiota saava kokonaisveroasteen taso ei itsessään ole mielekäs indikaattori tai tavoite, koska veroaste on erittäin suhdanneherkkä, ja ”sopiva” veroaste riippuu kulloisestakin tilanteesta ja siitä, mitä politiikalla tavoitellaan. Sikäli kun kokonaisveroasteesta jotain voi yleistää, niin korkea kokonaisveroaste korreloi keskimäärin varsin vahvasti kansalaisten hyvinvoinnin kanssa. Huomioiden esimerkiksi Suomen ikääntymisestä aiheutuvat menopaineet, välttämätön tarve parantaa perusturvaa ja hyvinvointipalveluita sekä ilmastonmuutoksen

torjunnan ja kestäväen rakennemuutoksen edellyttämät valtavat investoinnit, on todennäköistä, että kokonaisveroastetta on tulevaisuudessa pikemminkin nostettava kuin laskettava.

Suomen verojärjestelmä on osa globaalia verotuksen kenttää. Suomen tulee olla myös aktiivinen toimija esimerkiksi EU:ssa ja OECD:ssä, joissa verotuksen suuntaviivoja linjataan. Myös YK:n kaltaisten aidosti globaalien foorumien merkitystä tulee vahvistaa kansainvälisen verotuksen periaatteista sovittaessa.

Osana globaalia vastuutaan Suomen on myös tuettava globaalin etelän veroviranomaisia ja varmistettava kotimaisen lainsäädännön keinoin, että suomalaiset yritykset maksavat veronsa vastuullisesti ja kuhunkin maahan siellä syntyneen arvonlisän mukaisesti.

Alanevan verotuksen kilpajuoksu kohti pohjaa koituu lopulta kaikkien haitaksi, eikä Suomen pidä omalla toiminnallaan kiihdyttää verokilpailua. Veronkierron ja aggressiivisen verosuunnittelun suitsiminen edellyttää toimia niin kotimaassa kuin poikkikansallisesti. EU:n veronkiertodirektiivi ja yhteinen ja yhdistetty yhteisöveropohja (CCCTB) ovat hyviä esimerkkejä tärkeistä kansainvälisistä avauksista.

Ekologisen verouudistuksen perusajatus on siirtää verotuksen painopistettä työn verotuksesta kulutuksen ja luonnonvarojen käytön verotukseen. Ympäristö- ja kulutusverot voivat olla keskeisessä roolissa kestäväen rakennemuutoksen edistämässä, kunhan niiden soveltaminen on strategista, johdonmukaista, parhaaseen tietoon perustuvaa ja ympäristölähtökohdista nousevaa.

Tällainen muutos on helposti regressiivinen eli tuloeroja lisäävä. Yksittäisten reformien sijaan oikeudenmukaisuutta on kuitenkin syytä tarkastella koko järjestelmän tasolla ja ominaisuutena. Yksittäisten verojen regressiivisyys ei sinänsä ole ongelma, jos kokonaisuus on progressiivinen eli eroja vähentävä.

Verotus on tärkeä tulontasauksen - sekä taloudellisen ja ympäristöohjauksen keino, mutta se ei yksin ratkaise kaikkea – vero-ohjausta tulisi käyttää vain silloin, kun se on muita ohjauskeinoja tehokkaampaa. Muita taloudellisia ohjauskeinoja ovat esimerkiksi päästökaupan kaltaiset markkinamekanismit sekä erilaiset elinkeino-, innovaatio- ja muut tuet. Tilanteissa, joissa niin sanottu hintajousto – eli hinnan muutoksesta seuraava käyttäytymisen tai kysynnän muutos – on pieni, huomattavakaan

veronkorotus ei välttämättä saa aikaan kovin suurta muutosta.

Taloudellisten kannustimien lisäksi usein tarvitaan sivo-
vaa määrällistä ja laadullista sääntelyä. Tämä pätee ennen kaik-
kea ilmastonmuutoksen hillinnässä ja ympäristönsuojelussa, jossa
vaadittavien muutosten mittakaava on järjestyttävä ja aikataulu
kiireellinen.

Vasemmistolainen kestävä verouudistus keventää työn vero-
tusta pieni- ja keskituloisille painottuen, lisää progressiota ja kiris-
tää varallisuusverotusta. Lisäksi huolehditaan laadukkaiden julkis-
ten palveluiden kattavasta saatavuudesta sekä taataan tarvittavat
tulonsiirrot.

Ympäristöperusteinen verouudistus on järkevä vain, mikäli
samalla ajetaan alas ympäristölle haitallisia tukia, jotka ylläpitävät
saastuttavia ja kestävämmiä tuotanto- ja kulutustapoja.

Useissa Euroopassa ja muualla tehdyissä mallinuksissa on
arvioitu, että kokonaisvaltainen ekologinen verouudistus olisi
hyväksi ympäristölle, ilmastolle, ihmisten hyvinvoinnille, työllis-
tyydelle sekä talouden pitkän ajan kestävyysedellytyksille. Esimer-
kiksi EU-komission Suomea koskevissa skenaarioissa ympäris-
töerojen tuottopotentiali on arvioitu jo melko lyhyellä aikavä-
lillä 1–2 miljardiksi euroksi myönteisten ympäristövaikutusten
lisäksi.* Tällaisten mallinnusten ongelmana voi kuitenkin olla
verojärjestelmän tulontasausvaikutuksen heikkeneminen, ellei
sosiaalista oikeudenmukaisuutta erikseen painoteta.

Esittelemme tässä ohjelmaperissa Vasemmistoliiton kes-
tävän verouudistuksen vaikutuksia elämän eri osa-alueisiin
ilmiöpohjaisesti. Uudistusohjelmassamme on toimia, jotka voi-
daan ottaa käyttöön välittömästi. Osa muutoksista vaatii pidem-
män siirtymäajan.

Päätöksiä oikeudenmukaisen ja kestäväns tulevaisuuden puo-
lesta on tehtävä nyt. Meillä ei ole aikaa odottaa.

”

**Ympäristöperusteinen
verouudistus on järkevä
vain, mikäli samalla
ajetaan alas ympäristölle
haitallisia tukia, jotka
ylläpitävät saastuttavia ja
kestämättömiä tuotanto-
ja kulutustapoja.**

YMPÄRISTÖ- JA KULUTUSVEROJEN (VÄÄRÄT) LÄHTÖKOHDAT

YMPÄRISTÖVERONA PIDETÄÄN yleensä mitä tahansa veroa, jossa veropohjana on jokin ympäristöllisesti haitallinen asia. Ympäristöverotuksen taustalla on ajatus, että verotuksen kautta voidaan asettaa arvo ulkoisvaikutuksille niin, että toiminnan

hintaa vastaa sen todellisia haittoja tai hyötyjä ("saastuttaja maksaa"). Peruseriaatteen mukaan asioita, joita haluamme vähemmän, on verotettava enemmän.

Suomi otti hiilidioksidiperusteisen veron käyttöön ensimmäisenä valtiona 1990-luvun alussa. Tässä mielessä olemme edelläkävijöitä. Valitettavasti emme ole kuitenkaan onnistuneet päivittämään fossiiliverotustamme nykypäivän edellytysten tasolle: ulkoisvaikutuksia ei hinnoitella niiden todellisten haittojen mukaan, ja haitallista toimintaa jopa tuetaan.

Järjestelmä on myös epäjohtonmukainen, sillä vaikkapa liikenteessä tuotettua päästötonnia verotetaan huomattavasti tiukemmin kuin sähkön tai energiantuotannossa. Optimaalisen veroajattelun mukaan hiilidioksidin kaltaisia, ei-paikkasidonnaisia haittoja tulisi kuitenkin verottaa saman veroasteen mukaan. Myös turvetta ja metsäaineksen energiakäyttöä suositaan tällä hetkellä valtapoliittisista syistä enemmän kuin olisi ympäristöllisesti perusteltua.

Suomessa ympäristöveroja on tyypillisesti otettu käyttöön tai kiristetty, koska on haluttu keventää tuloverotusta ja kompensoida tämä toisaalla. Taustalla ei ole ollut kokonaisvaltaista kestävyys- ja ympäristönäkökulmista nousevaa strategiaa, vaikka muutoksilla sinänsä onkin voinut olla ympäristön kannalta suotuisia vaikutuksia. Näin oli asian laita jo 1990-luvulla, ja samalta tilanne vaikuttaa edelleen.

Työn verotuksen "keventäminen" on varsinkin oikeistopuoleille usein keskeisin veropoliittinen tavoite kokonaisveroasteen alentamisen ohella. Tätä linjaa perustellaan usein sillä, että näin kasvatetaan työn tarjontaa. Vastaavilla työllisyys- ja talousvaikutuksilla on perusteltu myös työnantajamaksujen kevennyksiä. Näitä muutoksia on tyypillisesti kompensoitu kulutus- ja ympäristöveroja korottamalla. Esimerkiksi vuoden 2011 energiaveromuutos kasvatti valtion verotuloja suurin piirtein saman verran (700 miljoonaa) kuin mitä Kela-maksun poistaminen työnantajilta aiemmin valtion kirstusta vei (noin 800 miljoonaa yksityisten työnantajien osalta).*

Sama linja on leimannut myös Juha Sipilän ja Petteri Orpon johtaman hallituksen veropoliittikkaa: Tuloverotusta on kevennetty, vieläpä suurituloisia suosien, ja työnantajamaksuja pienennetty. Samaan aikaan kulutus- ja ympäristöveroja on kiristetty. Jälkimmäisten osalta linjaa ei tosin voi pitää kovin johdonmukaisena.

Ajatus siitä, että kulutus- ja ympäristöverotuksen kaltaiset ns. välilliset verot edistävät talouskasvua ja työllisyyttä paremmin kuin ansiotuloverojen kaltaiset välittömät verot, ei ole ongelmaton. Väitettä perustellaan usein vertailevilla tutkimuksilla, jossa on havaittu, että alhaisemmat tuloverot ja korkeammat kulutusverot korreloituvat bruttokansantuotteen nopeamman kasvun kanssa. Varsinaista kausaaliteettia eli syy-seuraussuhdetta on kuitenkin vaikea osoittaa. On todettu, että taustalla voi vaikuttaa myös esimerkiksi se, että tuloverotusta on usein kiristetty silloin, kun talouden kasvu on hidastunut. Näin on toimittu myös Suomessa, vaikka se ei finanssipoliittisesti olekaan järkevää.

Usein perimmäisenä, joskin julkilausumattomana, tavoitteena vaikuttaa olevan pyrkimys korvata progressiivisiä veroja tasaveroilla ja vähentää siten verojärjestelmän progressiivisuutta. Tämä tavoite on Suomessa toteutunut liiankin hyvin.

Vasemmistoliiton kestävässä verouudistuksessa kulutus- ja ympäristöverojen mahdolliset regressiiviset vaikutukset kompensoidaan muualla verotuksessa ja tulonsiirroilla niin, että kokonaisjärjestelmän progressiivisuus kasvaa.

*Tosin jo vuonna 2012 teollisuuden energiaveropalaatuksia jälleen kasvatettiin kilpailukyvyyn ja työllisyyden parantamiseksi. Tutkimuksissa myönteisiä vaikutuksia tuottavuuteen, työllisyyteen, kannattavuuteen, vientiin tai liikevaihtoon ei kuitenkaan ole pystytty todentamaan. Sen sijaan energiatuki on vääristänyt toimialojen sisäistä kilpailua suosimalla suuria yrityksiä. Tällä hetkellä energiaveron palautusten määrä on kymmenkertainen vuoteen 2011 nähden.

VÄHENNETÄÄN ERIARVOISUUTTA PROGRESSIIVI- SEMMALLA TULOVEROTUKSELLA

SUOMESSA TULO- ja varallisuuserojen kasvu on näkynyt nimenomaan ääripäiden erkaantumisenä. Perus- ja sosiaaliturvan leikkausten vuoksi pienituloisimmat ovat jääneet ansiokohityksestä jälkeen, ja vastaavasti kaikista suurituloisimpien ansiot ja omaisuudet ovat kasvaneet selvästi muita nopeammin. Verotusratkaisut ovat keventäneet eniten suurituloisimpien verotusta. Uusimpien, keväällä 2018 julkaistujen tilastojen valossa varallisuuserot ovat suuremmat kuin moneen vuosikymmeneen.

Suomen verojärjestelmän kykyä tasata tulo- ja varallisuuseroja on heikennetty jo pitkän aikaa. Varallisuusverosta on luovuttu kokonaan, ja varallisuuden verotus on muutenkin varsin kevyttä (lähinnä perintö- ja lahjaverot, kiinteistöverot, varainsiirtovero). Progressiivisilla veroilla kerättävien verotulojen osuus on vähentynyt selvästi. Progressiivisimpien verojen eli valtion ansiotuloveron sekä perintö- ja lahjaveron osuus on selvästi alle kymmenys kaikista verotuloista. Mikäli tarkastellaan kaikkia henkilöverotuksessa perittäviä veroja ja maksuja (mukaan lukien sosiaalivakuutusmaksut), on progressiivisen ansiotuloveron osuus tippunut 1980–90-luvun taitteen yli 40 prosentista noin 15 prosenttiin.

Tuloverotuksen suhteellisen osuuden pienenemisen lisäksi se on pidemmällä aikavälillä menettänyt tulontasauskykyään suurituloisimpien kohdalla.

Keskeinen käänne Suomessa tapahtui vuoden 1993 verouudistuksessa, jossa ansio- ja pääomatulot eriytettiin ja jälkimmäisiin alettiin soveltaa tasaprosenttia (nykyään pääomatuloissa on pieni porrastus 30 000 euron vuositulojen kohdalla). Tämän jälkeen talouskasvu on hyödyttänyt ennen kaikkia hyvätuloisimpia, kun uudistusta edeltäneinä vuosikymmeninä tulot kasvoivat nopeimmin pienituloisilla. Suurituloisten sisällä kaikista suurituloisin prosentti on vaurastunut selvästi nopeammin kuin muut. Myös Sipilän hallituksen viime vuosina tekemät veromuutokset ovat olleet luonteeltaan tulo- ja varallisuuseroja kasvattavia.

Kun katsotaan sekä ansio- että pääomatuloja yhdessä, kasvaa

keskimääräinen veroaste melko tasaisesti noin 20 000 euron vuosituloista noin 80 000 euron tuloihin asti, jonka jälkeen on enemmän hajontaa. Pienimpien tulojen saajien kohdalla vaihtelu on suurta lähinnä siksi, että eri etuustuloja kohdellaan eri tavoin: pienistä eläkkeistä veroa ei makseta, mutta työmarkkinatuesta maksetaan. Ansiojakauman yläpäässä hajontaa on sitä enemmän, mitä suuremmista tuloista on kyse. Hajonta selittyy pääomatulojen määrän kasvulla: mitä suurempi osa tuloista on pääomatuloja, sitä pienempi veroprosentti. Aivan ylimmissä tuloissa pääomatulojen osuus on huomattavan suuri. Nurinkurisesti keskimääräinen veroaste laskee vielä suurituloisimman prosentin sisälläkin siirryttäessä suurituloisimpaan promilleen. Ylimmissä promilleissa pääomatulojen osuus kokonaistuloista on keskimäärin noin 70 prosenttia.*

* Käytettävissä olevien aineistojen puutteiden sekä veronkierron vuoksi kaikista suurimpia tuloja koskevat luvut ovat tyypillisesti alakanttiin.

Huomattava osa suurista pääomatuloista ei ole ”aitoja” palkkatuloja, vaan kyse on niin sanotusta tulomuunnosta eli ansioiden muuttamisesta pääomatuloiksi verotuksen minimoimiseksi. Tämä on Suomessa yleinen verovälttelyn muoto.

Erityisen avokätisesti Suomen järjestelmä kohtelee pörssilistamattomien yritysten omistajia, jotka pystyvät muuttamaan ansiensa pääomatuloiksi ja nostamaan ne hyvin alhaisella veroprosentilla. Osingoista osa on kokonaan verottomia.

Suurten pääomatulon saajia suosiva tuloverotus on keskeinen eriarvoistava rakenne. Suomen tilanne, jossa keskimääräinen ja marginaaliveroaste voivat suurituloisimpien kohdalla laskea, on kansainvälisestikin varsin poikkeuksellinen.

Sipilän hallituksen veroratkaisut ovat pahentaneet taloudellista eriarvoisuutta suosimalla suurituloisia. Vastaavasti hallituksen tekemät perusturvan ja monien keskeisten tulonsiirtojen leikkaukset yhdistettynä esimerkiksi sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksujen, lääkkeiden ja matkojen omavastuiden korotuksiin ovat vaikeuttaneet monen pienituloisen toimeentuloa. Erityisesti paljon sairastavien pärjääminen on vaikeutunut. Huomattavalla joukolla suomalaisista ei ole varaa hankkia tarvitsemiaan lääkkeitä tai terveydenhuoltoa.

Vasemmistoliiton veromallissa tuloverotuksen progressiota kiristetään ja progressio ulotetaan koskemaan kaikkia ansioita, myös pääomatuloja. Veropohjan laajenemisen myötä veroasteikkoa voidaan keventää. Näin verotus vastaisi paremmin ihmisten veronmaksukykyä ja kansalaisten oikeustajua. Pääomatulojen verotuksen kiristäminen on myös välillinen keino verottaa varallisuutta, jonka verotus Suomessa on tällä hetkellä tarpeettoman kevyttä. Kaikista pienituloisimpien asemaa parannetaan kasvattamalla kunnallisveron perusvähennystä. Kannatamme myös negatiivisen tuloverotuksen käyttöönottoa.

VARALLISUUDEN, PERINTÖJEN JA LAHJOJEN VEROTUS

VARALLISUUS JAKAUTUU yhteiskunnassa hyvin epätasaisesti. Varallisuus on myös jo pitkään kasvanut nopeammin kuin palkat, mikä kasvattaa entisestään eriarvoisuutta. Suuri varallisuus on usein perittyä, eli siinä mielessä ”ansiotonta” perinnön saajan näkökulmasta. Perintöjen suuri epäsuhta asettaa ihmiset jo lähtökohtaisesti hyvin eriarvoiseen asemaansa taustansa perusteella. Vasemmistolaisesta oikeudenmukaisuusnäkökulmasta tilanteen ongelmallisuus on ilmeinen, mutta se ei toteuta edes liberaalioikeiston vaalimaa ajatusta lähtökohtien (”mahdollisuuksien”) tasa-arvosta, jossa menestys on vain itsestä kiinni.

Perintö- ja lahjaverojen kevennyksiä on usein perusteltu yritysten tai maatilojen sukupolvenvaihdosten helpottamisella. Tämä on sinänsä perusteltua. Tällä hetkellä Suomessa niihin sovelletaan kuitenkin varsin mittavia helpotuksia, joita nykyinen hallitus on entisestään kasvattanut. Esimerkiksi finanssivarallisuuden kohdalla puolestaan voi kysyä, miksi sen siirtämistä seuraavalle ”sukupolvelle” tulisi erikseen tukea?

Perintö- ja lahjaverojen kevennyksetä on usein oikeutettua perusteltu yritysten tai maatilojen sukupolvenvaihdosten helpottamisella. Tämä on sinänsä perusteltua. Tällä hetkellä Suomessa niihin sovelletaan kuitenkin varsin mittavia helpotuksia, joita nykyinen hallitus on entisestään kasvattanut. Esimerkiksi finanssivarallisuuden kohdalla puolestaan voi kysyä, miksi sen siirtämistä seuraavalle ”sukupolvelle” tulisi erikseen tukea?

Kaiken kaikkiaan perintö- ja lahjaveron kiristämiseksi ja kehittämiseksi on olemassa vahvat perusteet sekä oikeudenmukaisuuden että tehokkaan verotuksen näkökulmasta. Suurista perinnöistä tulee maksaa nykyistä enemmän. Pienet perinnöt tulee jättää verottamatta. Lisäksi tulee harkita mahdollisuutta perintöveron maksun jaksottamiseen.

Varallisuusveron palauttaminen olisi myös perusteltua oikeudenmukaisuuden näkökulmasta. Verotulojen lisäämisen ja omaisuuserojen tasoittamisen lisäksi se tuottaisi arvokasta tietoa varallisuuden jakautumisesta.

99

Varallisuus on jo pitkään kasvanut nopeammin kuin palkat, mikä kasvattaa entisestään eriarvoisuutta.

KIINTEISTÖVEROSTA PROGRESSIIVINEN VARALLISUUS- VERO

K IINTEISTÖVERO ON tonttimaan ja sillä olevien rakennusten arvoon perustuva omaisuusvero.

Kiinteistövero on monessa mielessä hyvä vero. Se kohdistuu varallisuuteen ja sitä on vaikea vältellä, sillä sen pohjaa ei pysty siirtämään. Veron tuotot ovat vakaat ja helposti ennakoitavat, eikä sillä juuri ole haitallisia työllisyys- tai talousvaikutuksia. Kiinteistövero myös edistää maan ja rakennusten tehokasta käyttöä.

Kiinteistöveroa on kiristetty viime vuosina paljon. Sen tuotto on kaksinkertaistunut kymmenessä vuodessa. Sipilän hallitus on nostanut kiinteistöveroa 150 miljoonalla eurolla kompensoidakseen epäoikeudenmukaisia tuloveroleikkauksiaan. Kansainvälisesti katsoen Suomen kiinteistövero on kuitenkin edelleen varsin alhainen.

Kiinteistövero voisi olla huomattavasti keskeisempi varallisuusvero kuin mitä se nyt on. Tämä edellyttäisi kuitenkin merkittäviä muutoksia. Suomen nykyistä kiinteistöveroa ei voi pitää oikeudenmukaisena eikä tehokkaana.

Kiinteistövero on nykymuodossaan erittäin regressiivinen: sitä maksetaan suhteessa sitä enemmän, mitä halvemmasta tontista ja asunnosta on kyse. Monelle pienituloiselle oman kodin kiinteistövero onkin suuri kuluerä.

Keskeinen syy eriarvoistavalle verokohtelulle on arvostamisperusteiden vääristymä: verotusarvo ei nykyään vastaa usein lähimainkaan markkina-arvoa. Kalliimpien kiinteistöjen verotusarvot ovat järjestelmällisesti alakanttiin. Mikäli verotusarvot vastaisivat käypää arvoa, olisi kiinteistövero nousevien kiinteistö- ja tonttihinnojen alueilla oiva keino verottaa niin sanottua ansiotonta arvonnousua.

Toinen kiinteistöveron keskeinen ongelma on veropohjan vuotaminen. Omistuksia, käytettyjä rakennusoikeuksia ja niiden arvoa ei ole useinkaan rekisteröity asianmukaisesti, minkä vuoksi paljon verotuloja jää saamatta. Ilmoittaminen on tällä hetkellä verovelvollisen omalla vastuulla. Kuntaliitto on arvioinut, että

kunnat menettävät puutteellisen ilmoittamisen vuoksi verotuloja 500 miljoonaa euroa vuodessa.

Kiinteistövero ei yleisesti ottaen ole keskeinen syy asumisen korkeaan hintaan, mutta sillä on oma vaikutuksensa, joka kasvu-keskuksissa voi olla huomattavakin. Tärkein syy asumisen kalleuteen on kuitenkin se, ettei tarjonta vastaa kysyntää.

Kiinteistöveroa uudistetaan parhaillaan, ja sekä arvostamisperusteiden vääristymän että viranomaisrekisterien ja veronkannon puutteita on määrä korvata tässä yhteydessä. Uuden järjestelmän on tarkoitus olla käytössä vuonna 2020.

Vasemmistoliitto kannattaa kiinteistöveron kehittämistä progressiivisen varallisuusveron suuntaan. Tämä edellyttää sitä, että rakennusten ja maa-alojen arvostus vastaa niiden todellista arvoa ja että veropohjan aukot tukitaan. Pienituloisten aseman helpottamiseksi tulee ottaa käyttöön huojennusjärjestelmä.

KESTÄVÄ KULUTUS- VEROTUS

KULUTUSVEROJA OVAT välilliset verot kuten arvonlisävero, valmisteverot ja energiaverot. Kaikki maksavat tällaisia tasaveroja saman verran kustakin hyödykkeestä, joten niiden rasitus on usein suhteellisesti suurempi pienituloisilla, jotka kuluttavat kaikki tai valtaosan tuloistaan. Käytännössä suurituloiset toki maksavat veroa euromääräisesti enemmän, koska he kuluttavat enemmän.

Esimerkiksi arvonlisäverotuksen kohdalla voi kuitenkin oikeudenmukaisuusnäkökulmasta olla perusteltua soveltaa välttämättömyyshyödykkeisiin alhaisempaa verokantaa, vaikka pääasiallisesti tulo- ja omaisuuseroja tulisivat tasata muilla veroilla.

Arvonlisäveromuutoksilla on myös mahdollista kannustaa ihmisiä käyttämään kestävämpiä tuotteita ja palveluita, jos ja kun ympäristöllisesti haitallisiin ja ympäristöystävällisiin hyödykkeisiin sovelletaan selvästi eri alv-kantoja. Tämä tarkoittaisi myös korjauspalveluita.

Kulutusverojen osalta verotusta tulisi kiristää myös etenkin ”luksustuotteiden” osalta, jolloin vero kohdentuu maksukykyisimpiin ihmisiin, sekä mahdollisesti terveydelle haitallisen kulutuksen osalta, jolloin tavoiteltu käyttäytymismuutos myönteisine

ulkoisvaikutuksineen kompensoi veron mahdollisia lyhyen tähtäimen haitallisia tulonjakovaikutuksia.

Mahdollisuudet käyttää arvonlisäveroa laajempaan ympäristö- ja kestävyysperusteiseen käyttäytymisen ohjaamiseen ovat EU:n nykyisessä sääntelykehikossa varsin rajalliset, mutta käynnissä oleva EU:n alv-uudistus muuttaa tilannetta. Vasemmistoliiton näkemys on, että jatkossa arvonlisäveron tulisi huomattavasti nykyistä voimakkaammin kannustaa ympäristöystävälliseen, terveelliseen ja kestäväan kulutukseen ja tuotantoon.

Olemme aiemmin taloustaantumien aikaan ehdottaneet myös alennettujen, ennen kaikkea palvelu- ja työvoimaintensiivisiä suljetun sektorin toimialoja koskevien alennettujen alv-kantojen määräaikaista alentamista kotimaisen kysynnän piristämiseksi. Tätä toimenpidettä tulee myös jatkossa harkita kysyntäantumien oloissa.

YRITYS- VEROPOHJAT TIIVIIMMIKSI

YRITYSVEROTUKSEN TASO on laskenut kaikkialla maailmassa jo pidemmän aikaa. Myös Suomi on osallistunut tähän veroasteilla tapahtuvaan kilpailuun. Nykyinen 20 prosentin yhteisövero on kansainvälisesti katsoen jo varsin alhainen.

Yhteisöveroasteiden laskua on usein perusteltu kilpailukyvyyn paranemisella ja talouden piristymisellä. Kuitenkin esimerkiksi Suomen viimeisimmän yhteisöveronalennuksen yhteydessä luvattuja ”dynaamisia” kasvuvaikutuksia on ollut hyvin vaikea osoittaa toteen.

Yhteisöverojen kohdalla on syytä huomata, että kun monikanalliset yritykset arvioivat eri maiden houkuttelevuutta investointikohteina, yhteisöveron taso ei yleensä ole keskeisimpiä kriteereitä. Esimerkiksi toimiva infrastruktuuri, koulutettu ja osaava työvoima, tehokas ja luotettava hallinto ja yhteiskuntarauha ovat tärkeämpiä.

Veroasteen ohella viime vuosina on alettu kiinnittää enemmän huomiota yritysveropohjaan ja sen tiiviyyteen. Voidaan perustellusti väittää, että suuri osa valtioiden välisestä verokilpailusta koskee pikemminkin veropohjia kuin nimellisiä veroasteita. Eri valtioiden yhteisöveropohjien erot mahdollistavat myös aggressiivisen verosuunnittelun ja verovälttelyn, minkä seurauksena suuryritysten efektiiviset veroasteet jäävät usein hyvin alhaisiksi ja valtioilta häviää valtavasti verotuloja. Suomenkin arvioidaan menettävän yritysten aggressiivisen verosuunnittelun vuoksi satoja miljoonia euroja vuodessa.

Kansainvälisellä tasolla yritysveropohjien rapautumiseen on viime vuosina alettu puuttua, ja veroparatiisitaloutta on onnistuttu hillitsemään. Paljon on kuitenkin vielä tekemättä. Suomen tulee ottaa nykyistä kunnianhimoisempi ote EU:ssa sovittavien ja muiden kansainvälisten sääntöjen kehittämiseen sekä tilkkiä omassa järjestelmässämme olevat verovälttelyn mentävät aukot.

Vasemmistoliitto on tuonut esiin useita avauksia yritysverotuksen kehittämiseksi ja aggressiivisen verosuunnittelun hillitsemiseksi niin Suomessa kuin maailmanlaajuisesti.

”

Suomen arvioidaan menettävän yritysten aggressiivisen verosuunnittelun vuoksi satoja miljoonia euroja vuodessa.

KESTÄVÄ VEROTUS ELÄMÄN ERI OSA-ALUEILLA

Seuraavien sivujen temaattiset esimerkit havainnollistavat, kuinka vasemmiston kestävä verouudistus vaikuttaa politiikan ja elämän eri osa-alueilla.

ESIMERKKI 1: RUOKA

MAATALOUEDELLA ON SUURI vaikutus luonnon monimuotoisuuteen ja ilmastonmuutokseen. Yksilön arjessa ruokavalinnat ovat yksi vaikuttavimmista keinoista oman ekologisen jalanjäljen pienentämiseksi. Ympäristövastuu ei kuitenkaan saa jäädä yksilön valintojen varaan, vaan koko ruokajärjestelmä on korjattava kestäväksi.

Maan multavuutta lisäävät viljelymuodot löytyvät tutkijoiden ja tuottajien yhteistyöllä. Kotimainen alkutuotanto ja jalostusketju ovat tärkeitä niin elävän maaseutumaiseman kuin ruokaturvan kin kannalta.

Julkisissa hankinnoissa suositaan kasvispainotteista lähi- ja luomuruokaa. Terveellisen ruuan tulee olla kohtuuhintaista ja tuottajan on saatava oikeudenmukainen korvaus työlleen.

Suomessa ei tällä hetkellä ole yleistä pakkausveroa. Ainoastaan juomapakkauksiin sovelletaan veroa. Pakkauksista yleisesti ottaen

aiheutuu kuitenkin huomattavaa ympäristörasitusta. Suomessa tulisi selvittää ja mahdollisesti ottaa käyttöön yleinen pakkausvero, jonka suuruus vaihtelisi eri pakkausmateriaalien ja pakkaus-tyyppien ympäristöhaittojen mukaan. Tämä sekä tuottaisi valtiolle verotuloja että ohjaisi kestävämpien pakkausten käyttöön. Vaihtoehtoisesti pakkausten ympäristörasitetta tulisi vähentää tiukemman valmistus- ja kierrätysseäntelyn kautta.

Kaikissa maataloustuissa huomioidaan ympäristönäkökohdat ja ympäristökorvauksen kriteerit muokataan vaikuttavammiksi ja selkeiksi.

Maatalouden energiaverotus muutetaan tukemaan uusiutuvan energian käyttöä. Fossiilipolttoaineita tukeva energiaveron palautusjärjestelmä korjataan.

Luodaan uusi sysäystuki luonnonmukaiseen tuotantoon siirtymiseksi ja lisätään samalla neuvontaa ja yhteistyötä tilojen välillä.

Otetaan käyttöön uusi elintarvikkeiden valmistevero, joka perustuu tuotteiden ympäristö- ja terveysvaikutuksiin ja kohtelee kaikkia tuotteita samalla tavoin. (Esimerkiksi esittämämme ”sokeriveron” tuotto olisi noin 100 miljoonaa euroa vuodessa, ja se myös ohjaisi kulutusta terveellisempään suuntaan.)

Tuetaan paikallista ravinnekiertoa, jotta typpi ja fosfori säilyvät ruuantuotannossa, eivätkä siirry rehevöittämään vesistöjä. Tehokkaampi ravinnekierto myös parantaisi Suomen omavaraisuutta ja vaihtotasetta. Keinoina voivat toimia esimerkiksi verotus (15 % valmistusvero keinolannoitteelle tai pieni fosforin/typen määrään sidottu vero), tiukemmat laaturajoitteet ja kehittämistuki mm. tuontisoijan korvaamiseksi kotimaisella valkuaisella. Torjunta-aineiden osalta voidaan pohtia vastaavia toimia.

Selvitetään yleisen pakkausveron käyttöönottoa.

ESIMERKKI 2: ASUMINEN

VARSINKIN PÄÄKAUPUNKISEUDULLA JA kasvukeskuksissa asumisen korkea hinta on erittäin suuri ongelma, jonka ratkaisuun tarvitaan aktiivista tontti- ja maapolitiikkaa sekä kohtuuhintaista julkisesti tuettua asuntotuotantoa. Samaan aikaan hiljenevällä maaseudulla asuntokauppa on hyvin hidasta ja hinnat alhaiset, joten esimerkiksi energiaremonttien tekemiseen tarvitaan yhteiskunnan tukea.

Sisäilman huono laatu on yksi maamme suurimmista ympäristöterveysongelmista. Siksi tarvitaan korjausavustusjärjestelmä terveyshaittojen poistamiseksi

ja terveytensä menettäneiden tukemiseksi, sekä terveitä tilapäisasuntoja tarvitseville. Rakennusten osuus energiakulutuksesta ja ilmastopäästöistä on n. 40 prosenttia. Rakennuskanta uusiutuu hitaasti, joten energiaremontit ovat keskeisen tärkeitä kestävän uudisrakentamisen ohella. Huomioidaan rakennusten koko elinkaaren aikaiset päästöt. Puurakentamisen suosiota voidaan kasvattaa kuntien kaavoitus- ja tonttipolitiikalla.

Tuetaan kuntien home-, kosteus- ja muista sisäilmaongelmista kärsivien päiväkotien, koulujen ja hoitolaitosten korjaus- ja korvausrakentamista.

Vauhditetaan kuntien sisäilmainvestointeja osittaistuen avulla (< 25 prosenttia kokonaiskustannuksista), jolloin kokonaisvaikutus talouteen on huomattavasti valtion tukiosuutta suurempi.

Lisätään kasvukeskuksissa kohtuuhintaista asuntotuotantoa Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus ARA:n pitkän korkotuen ja käynnistysavustusten kautta.

Selvitetään kotitalousvähennyksen muuttamista kotitalouskohtaiseksi, jotta yksinasujilla olisi vastaava mahdollisuus hyödyntää sitä kuin useamman ihmisen perheillä.

Laajennetaan kotitalousvähennys kattamaan myös asunto-osakeyhtiöt ja -osuuskunnat, kun kyseessä on energiatehokkuutta tai uusiutuvan energian käyttöä parantavat hankkeet.

Luodaan uusi kotitalousavustus, joka mahdollistaa energiaremonttien kaltaiset työt myös pienituloisille.

Poistetaan asuntolainojen korkojen verovähennysoikeus asteittain.

Laajennetaan tuottajavastuuta luomalla panttijärjestelmä it-laitteille ja kodinkoneille yhdessä kaupan ja jätealan toimijoiden kanssa.

Alennetaan vaatteiden, elektroniikkalaitteiden, kodinkoneiden ja käyttötarvikkeiden korjauspalveluiden arvonlisävero. Tämä kannustaa käyttöiän pidentämiseen uuden ostamisen sijaan.

Uudistetaan kiinteistöverotusta maltillisesti tukemaan kestävää rakentamista ja tonttien tehokasta käyttöä. (Kiinteistöveroista lisää varallisuusverotuksen kohdalla.)

ESIMERKKI 3: LIKKUMINEN

LIIKENNE AIHEUTTAA VIIDENNEKSEN Suomen ilmastopäästöistä. Päästöt on tarkoitus puolittaa vuoteen 2030 mennessä. Tavoitteen saavuttaminen edellyttää valtavaa muutosta ajoneuvokantaan, käyttövoimiin, liikkumistottumuksiin ja koko liikennejärjestelmään. Toistaiseksi muutos on ollut aivan liian hidasta.

Liikenteen energiankulutusta voidaan vähentää kiristämällä liikenteen energiaverotusta, suosimalla julkista liikennettä, kävelyä ja pyöräilyä sekä tiivistämällä kaupunkirakennetta. Samat keinot eivät toimi kaikkialla, vaan on etsittävä ratkaisuja alueellisesti ja paikallisesti.

Lisätään joukkoliikennetukea, jotta joukkoliikenteestä tulee toimiva ja houkutteleva vaihtoehto oman auton käytölle.

Investoidaan raiteisiin ja raideyhteyksiin. Raideliikenne on ilmastovaikutuksiltaan ja nopeudeltaan ylivoimainen liikkumismuoto sekä henkilö- että tavarakuljetuksessa. Lisäpanostuksia tarvitaan sekä perusväylänpitoon että kehittämishankkeisiin. Ratapihojen toimivuus, kaksoisraiteet ja nopeat yhteydet vaativat pitkäjänteistä suunnittelua.

Tiukennetaan autoverotuksen päästöporrastusta.

Otetaan Suomessa käyttöön päästöperusteinen lentovero henkilö- ja tavarakuljetukselle ja edistetään myös kansainvälistä lentomaksua.

Uudistetaan liikenteen polttoaineiden verotuet asteittain kestävästi liikkumista tukevaan suuntaan. Esimerkiksi dieselpolttoaineen ja työkaluauton kevyen polttoaineen normia alemmat verokannat, samoin kuin kaupallisen vesiliikenteen polttoaineverotuksen poikkeama, korjataan ylöspäin.

Korjataan rautateiden ratamaksut niin, että käyttövoimana sähkön ratamaksu on dieseliä edullisempi.

Otetaan käyttöön ruuhkamaksut suurimmilla kaupunkiseuduilla. Vapautus tietulleista tulee

myöntää ammattiliikenteelle sekä sähköautoille ja kimpakyydeille. Ruuhkamaksujen tuotto tulee käyttää joukkoliikenteen parantamiseen. Mikäli alue ottaa käyttöön ruuhkamaksut, tulee lisäksi myöntää samanaikaisesti kertaluonteinen valtion investointiavustus joukkoliikennehankkeisiin.

Tuetaan kaasu- ja sähköautojen tankkaus- ja latausverkoston rakentamista koko maahan.

Lisätään vaihtoehtoisten käyttövoimien houkuttelevuutta tarjoamalla edullista pysäköintiä, maksutonta asukas-pysäköintiä ja bussikaistojen käyttämättömyyttä.

Uusitaan työmatkaliikenteeseen liittyvät edut, kuten pysäköintietu, verotuksen työmatkavähennys, kilometrikorvaukset ja työsuhteauton veroetu. Työmatkoilla tulee suosia kevyttä ja julkista liikennettä sekä päästöttömiä henkilöautoja ja kyydin jakamista. Uudistuksessa huomioidaan ammattiliikenteen tarpeet.

Autokannan muuttumiseen tähtäävien määräaikaisten tukien, kuten romutuspalkkio tai konvertiotuki, tulee määräytyä progressiivisesti tulojen perusteella. Tämä toivottavasti mahdollistuu tulorekisterin myötä.

ESIMERKKI 4: ENERGIA

ENERGIAJÄRJESTELMÄÄ TULEE KEHITTÄÄ älykkääksi ja joustavaksi, samalla kun parannetaan energiatehokkuutta ja siirrytään uusiutuvaan päästöttömään energiaan. Älykäs sähköjärjestelmä säilyttää tasapainon sähkön ja lämmön varastojen avulla. Sähkön käyttöön ohjataan silloin, kun tuotanto on suurta ja hinta alhainen.

Teollisuuden lisäksi kotitalouksissa ja maataloilla on huomattavaa uusiutuvan energian ja energiatehokkuuden potentiaalia, jota hyödynnetään vielä toistaiseksi puutteellisesti.

Uusi teknologia on alentanut pientuotannon kustannuksia ja tehnyt siitä selvästi aiempaa houkuttelevampaa. Hajautettu energian pientuotanto ja -varastointi voi yleistyessään demokratisoida

energiajärjestelmää, haastaa suurten yritysten ylivaltaa ja vauhdittaa irtaantumista fossiilienergiasta. Energiaverojen, -tukien ja muun lainsäädännön on tuettava yksityishenkilöiden, taloyhtiöiden, osuuskuntien ja muiden pienten tuottajayhteisöiden toimintaa.

Energiapolitiikkaa tehdään sekä kansallisella että Euroopan tasolla. Suomen tulee olla edelläkävijä ja aktiivinen toimija EU:ssa ja laajemmin kansainvälisesti.

Tuetaan energian hajautettua pientuotantoa ja poistetaan sitä hidastavia rajoitteita. (Helpotetaan esimerkiksi energian myymistä verkkoon ja siirrytään nettopohjaiseen energialaskutukseen.)

Laajennetaan kotitalousvähennys kattamaan myös asunto-osakeyhtiöiden ja -osuuskuntien energiatehokkuutta tai uusiutuvan energian käyttöä parantavat investoinnit.

Edistetään aurinkoenergian ja muun uusiutuvan energian tuotantoa julkisissa palvelurakennuksissa sekä kaupallisissa kiinteistöissä.

Jatketaan uusiutuvan energian tukea teknologianeutraalin tarjoushuutokaupan muodossa siihen asti, että uusiutuvan energian investointeja toteutuu markkinaehtoisesti.

Vähennetään turpeen verotukea asteittain ja vastaavasti muutetaan myös siihen kytkettyä metsähakkeen tukea niin, että se vertautuu kulloinkin halvimpaan fossiilipolttoaineeseen. Laaditaan myös aikataulu energiaturpeen käytöstä irtautumiselle.

Parannetaan maatalouden pienenergiantuotannon investointitukea.

Korjataan paljon sähköä käyttävän teollisuuden energiaveroikkuri fossiililuen osalta ja kasvatetaan samalla yritysten uusiutuvan energian ja energiatehokkuustukea.

Selvitetään dynaamisen sähköveron käyttöä sähkönkäytön ajallisen ohjaamisen välineenä.

Puretaan lainsäädännölliset esteet, jotta sähköautojen akut voivat toimia sähköverkon tasausvarastona.

Edistetään EU-tasoista kasvihuonekaasuveroa ja vastaavia laajempia kansainvälisiä järjestelyitä.

Edistetään hiilitulleja Euroopan sisämarkkinoiden ulkorajoille.

Kasvatetaan tuntuvasti tutkimus-, kehitys- ja innovaatorahoitusta.

Tuetaan kotimaisia pienyrittäjiä nostamalla arvonlisäverollisen myynnin alarajaa 30 000 euroon.

Luovutaan epäoikeudenmukaisesti kohdentuvasta ja tehottomasta yrittäjävähennyksestä sekä metsälahjavähennyksestä.

Tiivistetään yhteisöveron pohjaa ja korotetaan sen taso nykyisestä 20 prosentista 22 prosenttiin.

Kasvatetaan yritysten energiätukea, jota myönnetään uusiutuvan energian hankkeiden edistämiseen, energiatehokkuuden parantamiseen tai tukemaan siirtymää vähähiiliseen energiajärjestelmään.

Karsitaan ympäristölle haitallisia verotukia. Seuraavan hallituskauden aikana tukia tulisi lopettaa ja uudelleenkohdentaa vähintään 500 miljoonan euron edestä. Tämä tarkoittaisi esimerkiksi seuraavia uudistuksia:

- Kohtuullistetaan energiaintensiivisen teollisuuden ja maatalouden energiaveropalautuksia ja muita energiätukia.
- Korotetaan turpeen verotusta (alkuvaiheessa 1,5 eurolla megawattitunnilta)
- Nostetaan yhdistetyn sähkön- ja lämmöntuotannon kivihiihlenverotusta ja vauhditetaan kivihiilestä luopumista.
- Luovutaan päästökaupan epäsuorien kustannusten kompensoimisesta teollisuudelle.

Uudistetaan kaivosverotusta huomioimaan nykyistä paremmin kaivostoiminnan ympäristölliset ja taloudelliset vaikutukset:

- Säädetään uusi kaivostoiminnan vero, joka määräytyy joko louhitun maa-aineksen määrän tai malmin arvon (esim. 2 % arvosta) tai näiden molempien mukaan.
- Palautetaan kaivokset ylempään sähköverokantaan.

ESIMERKKI 6: TYÖ JA VARALLISUUS

NOIN KAKSI KOLMANNESTA Suomen verotuloista on peräisin työn verotuksesta. Varallisuuden suora verotus sen sijaan on varsin kevyttä.

Työn verotusta on kehitettävä niin, että se vastaa työn uusia muotoja ja uudenlaista globaalia toimintaympäristöä. Automaation, alustatalouden ja itsensätyöllistämisen kaltaisten ilmiöiden voimistuminen muuttavat osaltaan työn verotuksellista pohjaa. Jatkossakin työn verotuksen tulisi kuitenkin pysyä keskeisenä verotulojen lähteenä ja tulontasauksen välineenä.

Oikeudenmukainen verojärjestelmä ei kuitenkaan voi suosia omistamista ja perimistä työnteon kustannuksella. Sipilän hallitus on keventänyt entisestään esimerkiksi perintöjen ja lahjojen verotusta. Vasemmistoliiton mielestä varallisuuteen kohdistuvia veroja olisi Suomessa varaa kiristää.

Suurten pääomatulojen saajien suosiminen erillisellä pääomatuloverolla on lopetettava, ja kaikkia tuloja on verotettava yhdessä

yhtenäisessä progressiivisessa verotaulukossa. Näin veropohja laajenee sekä yksinkertaistuu, -verojen välttely vähenee ja tuloverotuksen progressio toteutuu nykyistä paremmin. Tästä hyötyvät myös kaikki pienten pääomatulojen saajat. Tuloerojen lisäksi verotuksen on kavennettava varallisuuseroja.

Veropohjan laajenemisen ja tiivistymisen myötä myös työn kokonaisverotusta on mahdollista jonkin verran keventää. Tuloveronkevennykset tulee kohdentaa pieni- ja keskituloisia painottaen tuloerojen kaventamiseksi ja kotimaisen kulutuskyvyn tukemiseksi.

Kunnallisverotuksen perusvähennystä korotetaan tuntuvasti pienituloisten käteen jäävien tulojen lisäämiseksi ja taloudellisen eriarvoisuuden vähentämiseksi. Samaan aikaan tuloeroja ja pienituloisuutta kitketään kehittämällä sosiaaliturvajärjestelmää perustulon suuntaan (selvitetään myös negatiivisen tuloverotuksen mahdollisuutta).

Perintö- ja lahjaverotusta kiristetään ja selvitetään mahdollisuutta soveltaa siihen ns. kertymäperiaatetta (eli huomioidaan koko eliniän aikana saadut perinnöt ja lahjat)

Otetaan käyttöön uusi tuloveroluokka yli 100 000 euroa vuodessa tienaaiville.

Pidemmillä aikavälillä ansio- ja pääomatuloverotus harmonisoidaan ja kaikkia tuloja verotetaan saman progressiivisen asteikon mukaisesti. Uudistuksen valmistelu on käynnistettävä välittömästi.*

Välittömänä uudistuksena listaamattomien yritysten osinkojen suosimisen lopetetaan laskemalla verovapaiden osinkojen rajaa (ns. normaalitytuottoraja) kahdeksasta esimerkiksi kolmeen prosenttiin. Rajasta voitaisiin tehdä myös joustava esimerkiksi niin, että se kytkettäisiin markkinakorkoihin.

Kunnallisverotuksen perusvähennystä korotetaan tuntuvasti pienituloisten käteen jäävien tulojen lisäämiseksi ja taloudellisen eriarvoisuuden vähentämiseksi. Samaan aikaan tuloeroja ja pienituloisuutta kitketään kehittämällä sosiaaliturvajärjestelmää perustulon suuntaan (selvitetään myös negatiivisen tuloverotuksen mahdollisuutta).

Perintö- ja lahjaverotusta kiristetään suurten perintöjen ja lahjojen osalta. Selvitetään myös mahdollisuutta soveltaa siihen ns. kertymäperiaatetta (eli huomioidaan koko eliniän aikana saadut perinnöt ja lahjat). Pienet perinnöt ovat verovapaita.

Palautetaan varallisuusvero.

Kehitetään kiinteistöverotusta niin, että se toteuttaa progressiivisuuden ajatuksen nykyistä paremmin, huomioi pienituloisten asunnonomistajien tilanteen ja kannustaa ympäristöllisesti tehokkaampaan maankäyttöön.

Poistetaan asuntolainojen korkojen verovähennysoikeus asteittain.

Poistetaan asunto-osakeyhtiön rahoitusvastikkeen verovähennysoikeus kokonaan sijoittajilta.

* Samalla veroasteikkoa voitaisiin keventää nykyisestä. Tässä yhteydessä voidaan pohtia myös jonkinlaisia vähennyksiä. Esimerkiksi ennen vuoden 2005 uudistusta yritysten ennen osingonmaksua maksama vero-osuus hyvitetiin. Askelia kohden täysin yhdistettyä asteikkoa olisi mahdollista ottaa myös esimerkiksi niin, että palkkojen ylintä rajaveroastetta laskettaisiin ja pääomatuloveroaste nostettaisiin samalle tasolle. Vaihtoehtoisesti ansiotulojen ja pääomatulojen marginaaliverot voitaisiin kytkeä positiivisesti keskenään.

ESIMERKKI 7:

VERONKIERTO, VEROVÄLTTELY JA HARMAA TALOUS

VEROPARATIISIT, VERONKIERTO ja aggressiivinen verosuunnittelu vääristävät taloutta ja heikentävät julkistalouden rahoituspohjaa. Veronkierron ja aggressiivisen verosuunnittelun suitsiminen edellyttää toimia niin kotimaassa kuin poikkikansallisesti.

Suomen ei pidä omalla toiminnallaan kiihdyttää verokilpailua. Päinvastoin Suomen tulee olla kansainvälisen verovälttelyn ja veroparatiisitalouden vastaisen taistelun etujoukoissa. Yhteisurooppalaiset säännöt ja minimiit suuryritysten ja pääomien verotamiselle ovat tarpeen, sillä nyt ne kilpailuttavat maita toisiaan vastaan. Kilpailu kohti pohjaa koituu kaikkien haitaksi.

Tällä hetkellä Suomi menettää harmaan talouden ja aggressiivisen verosuunnittelun vuoksi satojen miljoonien eurojen verotulot joka vuosi. Veropohjan tilkitseminen ja verovälttelyn

hillitseminen kohentaisi julkistalouden rahoitusasemaa, tehostaisi markkinamekanismin toimintaa ja parantaisi rehellisten ja pienten yritysten kilpailuasemaa.

Viime vuosina harmaan talouden vastainen toiminta on tehostunut, ja tehdyt satsaukset ovat maksaneet itsensä monin kerroin takaisin. Kuitenkin on olemassa monia kansallisia ja EU-tason toimia, joilla talousrikollisuutta ja verovälttelyä voitaisiin hillitä tehokkaammin.

Tukitaan Suomen kansallisessa lainsäädännössä olevat aggressiivisen verosuunnittelun ja verovälttelyn mahdollistavat aukot.

Laajennetaan pakollisen veronumeron käyttö rakennusalan lisäksi majoitus- ja ravitsemusalalle, kiinteistöpalvelualalle, telakkateollisuuteen ja teknologiateollisuuteen.

Toimeenpannaan EU:n veronkiertodirektiiviin sisältyvät uudistukset kansallisesti suurimmalla mahdollisella kunnianhimon tasolla.*

Edistetään EU-tasolla aktiivisesti yhtenäistä ja yhdistettyä yritysveropohjaa (CCCTB) sekä eurooppalaista minimiyhteisöverokantaa.

Poistetaan omistusten hallintarekisteröintiin liittyvät verovälttelymahdollisuudet ja lisätään omistusten julkisuutta.

Arvioidaan kaikki Suomen verosopimukset. Neuvotellaan uudelleen sellaiset sopimukset, jotka mahdollistavat verojen maksamatta jättämisen tai jakavat verotusoikeudet epäoikeudenmukaisesti valtioiden kesken. Irtisanotaan verosopimukset yhteistyöhaluttomien maiden kanssa.

JATKUU →

Lisätään poikkikansallisten yritysten talousraportoinnin ja veronmaksun avoimuutta, edistetään kattavaa ja julkista maakohtaista raportointia EU:ssa ja kansallisesti sekä veloitetaan valtion enemmistöomistamat yhtiöt julkistamaan maakohtaiset tiedot yhtä kattavasti kuin veroviranomaisille tehtävässä maakohtaisessa raportissa.

Määritellään yhteisö Suomessa yleisesti verovelvolliseksi silloin, kun sitä tosiasiallisesti johdetaan Suomesta käsin.

Painostetaan maita, jotka kieltäytyvät automaattisesta tietojenvaihdosta, esimerkiksi säätämällä lähdevero kaikille näihin maihin maksettaville rahansiirroille.

Liitetään Suomi eurooppalaista rahoitusmarkkinaveroa (FTT) valmistelevien maiden joukkoon ja edistetään veroa aktiivisesti Suomen EU-puheenjohtajakaudella. FTT laajentaa veropohjaa finanssisektorille, hillitsee haitallista keinottelua, vakauttaa markkinoita ja johtaa pääomien järkevempään kohdentamiseen. Mikäli tämä hanke ei etene, otetaan käyttöön niin sanottu rahoitusmarkkinoiden arvonlisävero (FAT), joka kohdistuu finanssialan toimijoiden palkkoihin ja voittoihin.

Muutetaan verotusmenettelylain yleistä veronkierron vastaista säännöstä niin, että se mahdollistaa tehokkaan puuttumisen järjestelyihin, joiden liiketaloudellinen peruste on vähäinen ja joilla saavutetaan merkittävä verohyötyjä.

Säädetään pääomaa koskeva maastapoistumisvero alhaisen verotuksen maahan siirtyville verovelvollisille.

Säädetään lähdevero institutionaalisten sijoittajien ja muiden osinkoverosta vapautettujen yhteisöjen osingoille.

Poistetaan mahdollisuus verovälttelyyn esimerkiksi vakuutuskuorten ja muiden vastaavien finanssituotteiden avulla. Ei luoda uusia vastaavia verovälttelyrakenteita, kuten esimerkiksi sijoitussäästötilejä.

Kriminalisoidaan veronkierrossa avustaminen: kun yritys, yksityishenkilö tai muu oikeushenkilö on tuomittu oikeudessa veronkierrosta, on myös kyseisen veronkiertojärjestelyn suunnittelut ja/ tai toteuttanut taho saatettava rikosvastuuseen. Luonteva ajankohta uudistukselle olisi parhaillaan valmisteltavan verosuunnittelujärjestelyiden raportointia koskevan lain yhteydessä.

Laajennetaan verotustietojen julkisuutta siten, että myös verotukseen jälkikäteen tehdyt oikaisut ovat julkisia.

Otetaan tyyppihyväksytyt kassakoneet käyttöön ainakin majoitus- ja ravitsemisalalla ja selvitetään käytännön laajentamista myös muille toimialoille.

Kasvatetaan harmaata taloutta, veronkiertoa ja aggressiivista verovälttelyä tutkivien ja käsittelevien viranomaisten resursseja.

Uudistetaan tilaajavastuuta ketjuvastuumallin mukaiseksi niin, että tilaaja vastaa viime kädessä alihankkijoidensa veroista, veroluonteisista maksuista ja työntekijöiden palkoista.

Selvitetään tarve poistaa arvonlisäveron 22 euron alaraja EU:n ulkopuolelta tuoduille tuotteilla ja alkaa periä arvonlisäveroa kaikista tuotteista. EU-sääntelyn uudistuksen myötä alv-käytäntö muuttuu joka tapauksessa vuonna 2021, mutta ulkomaisessa verkkokaupassa yleisten veropetosten hillitsemiseksi ja veropohjan vahvistamiseksi Suomen tulee pohtia kansallisten toimien tarpeellisuutta jo tätä ennen.

* Esimerkiksi syksyllä 2018 eduskuntaan tulevien, sinänsä tervetulleiden väliyhteisölainsäädännön muutosten osalta tämä tarkoittaisi, että lain soveltamisalasta vapautumiseen oikeuttava veroasteraja olisi korkeampi kuin VM:n kaavailema 3/5 Suomen tasosta, että ”merkittävän taloudellisen toiminnan” poikkeusta tiukennettaisiin niin, että keinotekoiset järjestelyt eivät oikeuttaisi verovapautukseen ja ettei poikkeusta ylipäänsä laajennettaisi ETA-alueen ulkopuolelle (esitetty EU:n ”mustan listan” soveltaminen ei ratkaise ongelmaa, koska lista on nyky muodossaan täysin puutteellinen).

